

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

Załącznik do Uchwały nr 5/2026

Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
z 8 kwietnia 2026 r.

PROGRAM FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA INFRASTRUKTURĘ, KLIMAT, ŚRODOWISKO 2021-2027

Specyficzne kryteria wyboru projektów (działanie 2.4)

Działanie FENX.02.04 Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie klęskom i katastrofom

Typ projektu: Renaturyzacja przekształconych cieków wodnych i obszarów od wód zależnych

Projekty oceniane są kryteriami: horyzontalnymi i specyficznymi kryteriami obligatoryjnymi ocenianymi zero-jedynkowo oraz horyzontalnymi i specyficznymi kryteriami rankingującymi ocenianymi punktowo.

Minimalna liczba punktów wymagana do rekomendowania projektu do wsparcia jest określana w Regulaminie wyboru projektów właściwym dla danego naboru. W ramach kryteriów rankingujących ocenianych punktowo, jako rozstrzygające (pozwalające ustalić kolejność projektów, które uzyskają taką samą liczbę punktów) przyjęto: kryterium Nr 1 Zasięg renaturyzacji, jako następne kryterium nr 2 Lokalizacja w obszarach priorytetowych z punktu widzenia odporności kraju oraz realizacji zobowiązań prawnych.

NR	NAZWA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (SPOSÓB OCENY)
KRYTERIA OBLIGATORYJNE OCENIANE ZERO-JEDYNKOWO (niespełnienie kryterium eliminuje projekt z możliwości otrzymania dofinansowania)			
1.	Zgodność z planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy lub Krajowym programem renaturyzacji wód powierzchniowych	Ocenie podlega, czy projekt jest spójny z obowiązującymi planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW) lub Krajowym programem renaturyzacji wód powierzchniowych (KPRWP). W obowiązujących PGW jednolitym częściom wód powierzchniowych (JCWP) przypisano działania renaturyzacyjne w ramach działań podstawowych lub	TAK/NIE

		<p>uzupełniających. Zgodność projektu z PGW oznacza realizację przedsięwzięć wpisujących się w zakres zdefiniowanych działań dla JCWP.</p> <p>W ramach KPRWP wskazano JCWP, które uznano za obszary wymagające renaturyzacji (OWR). Zakres zaproponowanych zestawów działań dla OWR (załącznik nr 3 do KPRWP) nie jest zdefiniowany lokalizacyjnie w danej JCWP, co oznacza, że proponowane działania powinny być wdrażane w miejscach, wskazanych w oparciu o szczegółowe badania terenowe, a w przypadku działań technicznych związanych z obwałowaniem, lub działań wpływających na zmianę parametrów koryta, wymagana jest dodatkowo ocena ich wpływu na warunki przepływ wód powodziowych.</p> <p>Zdefiniowanie potrzeb renaturyzacji wskazanych w KPRWP ma charakter kierunkowy i wymaga szczegółowych analiz w skali lokalnej. Spójność projektu z KPRWP oznacza realizację projektu w ramach wydzielonej części JCWP, którą w KPRWP wskazano jako OWR.</p>	
2.	Zakres i sposób realizacji projektu	<p>Ocenie podlega, czy działania przewidziane w projekcie zostaną zrealizowane zgodnie z wytycznymi zawartymi w „Podręczniku dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych”, stanowiącym element KPRWP. Szczególną uwagę zwraca się na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zgodność proponowanych działań z katalogiem działań renaturyzacyjnych przedstawionych w podręczniku; 	TAK/NIE

		<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie opisanych tam praktycznych aspektów planowania renaturyzacji ujętych w rozdziale 6, takich jak¹: <ol style="list-style-type: none"> 1. identyfikacja potrzeb renaturyzacji, 2. współpraca z interesariuszami, 3. rozpoznanie terenowe, 4. określenie celów renaturyzacji, 5. monitoring i ocena skuteczności podejmowanych działań. 	
3.	Trwałość efektów	<p>Przedstawienie możliwości utrzymania efektów projektu poprzez zapewnienie samorzutnych procesów hydromorfologicznych, w tym w szczególności: procesów erozji, transportu rumowiska i akumulacji. W wyniku realizacji projektu powinny zostać zainicjowane procesy, które pozwalają na poprawę warunków hydromorfologicznych bez konieczności prowadzenia powtarzalnych prac po zakończeniu realizacji projektu.</p>	TAK/NIE
4.	Posiadanie zgody właściciela wód lub prawa do dysponowania gruntami lub obiektami, adekwatnie do rodzaju i/lub etapu przedsięwzięcia realizowanego w ramach projektu	Ocenie podlega, czy Wnioskodawca posiada udokumentowaną zgodą właściciela wód, prawo do dysponowania gruntami lub obiektami na cele realizacji projektu adekwatne do rodzaju/etapu planowanego przedsięwzięcia.	TAK/NIE

¹ Sposób wdrażania wybranych praktycznych aspektów planowania renaturyzacji podlega ocenie w ramach kryteriów rankingujących ocenianych punktowo. Sposób prowadzenia monitoringu oraz oceny skuteczności podejmowanych działań, oraz określenie celów renaturyzacji zostały uwzględnione odpowiednio w kryteriach nr 4 i 5. Z kolei sposób prowadzenia współpracy z interesariuszami uwzględniono w kryteriach nr 12 i 13. Opis oceny tych kryteriów rankingujących stanowi ważną wskazówkę, która pozwala ocenić spełnienie warunków kryterium zero-jedynkowych nr 2 w zakresie praktycznych aspektów planowania renaturyzacji.

		W przypadku projektów obejmujących etap przygotowawczy (w tym opracowanie dokumentacji technicznej niezbędnej do uzyskania pozwoleń), dopuszcza się przedstawienie oświadczeń/porozumień/ list intencyjnych lub porozumienia o współpracy właścicielskich lub innych dokumentów potwierdzających wolę udostępnienia terenu na potrzeby docelowej realizacji projektu lub utworzenie lub planowane utworzenie partnerstwa z instytucjami dysponującymi terenami objętymi przedsięwzięciem.	
5.	Gotowość projektu do realizacji	<p>Ocenie podlega gotowość projektu do realizacji, rozumiana jako spełnienie wymogów formalnych adekwatnych do charakteru przedsięwzięcia:</p> <p>Ocenie podlega łączne spełnienie następujących warunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiadanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla wszystkich zadań, dla których wydanie decyzji jest wymagane lub oświadczenie wyjaśniające brak potrzeby uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, ze wskazaniem zakresu rzeczowego, dla którego stwierdza się brak potrzeby; • posiadanie co najmniej dokumentacji przetargowej (SWZ, PFU i ogłoszenia) dla wszystkich zadań inwestycyjnych w projekcie, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia na budowę / decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji. 	TAK/NIE/NIE DOTYCZY

6.	Pozytywna opinia służb odpowiedzialnych za ochronę przyrody na obszarze, na którym realizowany będzie projekt ¹ w przypadku oddziaływania na obszary objęte ochroną prawną.	<p>Ocenie podlega, czy zasadność realizacji projektu została potwierdzona przez właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (w przypadków projektów ponadregionalnych), Radę Naukową Parku Narodowego w przypadku projektów planowanych w parkach narodowych lub ich otulinie, Radę Parku Krajobrazowego lub radę zespołów parków krajobrazowych w przypadku projektów planowanych do realizacji w parkach krajobrazowych lub ich otulinie.</p> <p>Opinia powinna się odnosić do kwestii zgodności projektu i proponowanych przez wnioskodawcę działań z następującymi dokumentami: Priorytetowe ramy działań dla sieci Natura 2000 w Polsce na lata 2021-2027 (PAF), Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z planem działań na lata 2015-2020 oraz wskazywać na brak sprzeczności z zatwierdzonymi planami ochrony bądź planami zadań ochronnych obszarów chronionych lub programami ochrony gatunku lub siedliska oraz stwierdzać brak zagrożeń dla celów środowiskowych dla obszarów chronionych.</p>	TAK/NIE/NIE DOTYCZY
----	---	--	---------------------

---

¹ Ocena dokonywana jest w oparciu o dodatkowy formularz wypełniany przez służby ochrony przyrody.

NR	NAZWA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (SPOSÓB OCENY)
KRYTERIA RANKINGUJĄCE OCENIANE PUNKTOWO (0 pkt w danym kryterium nie eliminuje projektu z możliwości otrzymania dofinansowania)			
1.	Zasięg renaturyzacji	Podczas oceny brany jest pod uwagę zasięg renaturyzacji. W przypadku projektów mających na celu przywrócenie ciągłości ekologicznej cieków wodnych lub przywrócenie ciągłości systemu rzeczno-jeziornego (np.: poprzez usunięcie lub obejście barier migracyjnych poprzecznych lub przywrócenie odpowiedniego reżymu hydrologicznego), uwzględniana jest długość odcinka cieku, na którym odtworzono ciągłość ekologiczną (w przypadku przywrócenia ciągłości dla systemów rzeczno-jeziornych – długość cieku oraz długość jeziora/zbiornika.). Ocena uwzględnia, że efekt ekologiczny nie zawsze jest wprost proporcjonalny do długości odcinka, a w niektórych przypadkach usunięcie pojedynczej bariery lub renaturyzacja krótszego, lecz kluczowego odcinka może przynieść znaczące korzyści przyrodnicze: przyznawane są dodatkowe punkty w przypadku przywrócenia ciągłości systemu rzeczno-jeziornego lub	<p>a) W przypadku projektu polegającego na przywróceniu ciągłości ekologicznych cieków wodnych/systemów rzeczno-jeziornych obowiązuje następująca punktacja: Długość odcinka cieku, na którym przywrócono ciągłość ekologiczną (w zaokrągleniu w górę do pełnego km): 5 pkt. – 21 km lub powyżej; 4 pkt. – 15 –20 km; 3 pkt. – 10 –14 km; 2 pkt. – 2 – 9 km; 1 pkt. – 0 – 1 km.</p> <p>Uwaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • W przypadku, gdy odcinek cieku, na którym przywrócono ciągłość ekologiczną, obejmuje również jezioro (przywrócenia ciągłości systemu rzeczno-jeziornego), przyznaje się dodatkowo 2 punkty. • W sytuacji, gdy przywrócenie ciągłości ekologicznej skutkuje udostępnieniem ekologicznie kluczowych obszarów (takich jak tarliska lub starorzecza), przyznaje się dodatkowo 1 punkt. <p>Jednakże łączna liczba przyznanych punktów nie może przekroczyć 5.</p>

		<p>udostępnienia ekologicznie kluczowych obszarów.</p> <p>W innych typach projektów ocenia się długość zrenaturyzowanych odcinków cieku lub linii brzegowej jezior, a przy renaturyzacji ekosystemów zależnych od wód, takich jak mokradła, bierze się pod uwagę powierzchnię odnowionego obszaru.</p>	<p>b) W przypadku projektów renaturyzacyjnych cieków lub jezior, innych niż te, które polegają na przywróceniu ciągłości ekologicznej cieków wodnych/systemów rzeczno-jeziornych, stosuje się następującą punktację: długości zrenaturyzowanych odcinków cieków wodnych (lub linii brzegowej w przypadku jezior):</p> <p>5 pkt. – 2,1 km lub powyżej; 4 pkt. – 1,5 – 2 km; 3 pkt. – 1 – 1,4 km; 2 pkt. – 0,2 – 0,9 km; 1 pkt. – 0 – 0,1 km. (w zaokrągleniu w górę do 0,1 km)</p> <p>c) W przypadku renaturyzacji ekosystemów od wód zależnych, np. odtworzenia mokradeł, stosuje się następującą punktację: łączna powierzchnia obszarów objętych renaturyzacją w projekcie:</p> <p>5 pkt. – 11 ha lub powyżej; 4 pkt. – 2 – 10 ha; 3 pkt. – 1 – 1,9 ha; 2 pkt. – 0,2 – 0,9 ha; 1 pkt. – 0 – 0,1 ha. (w zaokrągleniu w górę do pełnego ha lub do 0,1 ha)</p> <p>W przypadku projektu, który możliwy jest do weryfikacji zgodnie ze wszystkimi w/w sposobami oceny, przyznaje się</p>
--	--	--	---

			najwyższą możliwą ocenę w odniesieniu do konkretnego sposobu oceny (punkty nie podlegają sumowaniu).
2.	Lokalizacja w obszarach priorytetowych z punktu widzenia odporności kraju oraz realizacji zobowiązań prawnych	<p>Ocenie podlega, czy projekt został usytuowany na obszarach priorytetowych, czyli na terenach, gdzie wdrożenie działań renaturyzacyjnych jest szczególnie istotne z punktu widzenia zwiększania odporności kraju oraz realizacji zobowiązań prawnych: Ocenie podlega, czy projekt został zlokalizowany na obszarach priorytetowych, tj. na terenach, gdzie wdrożenie działań renaturyzacyjnych ma szczególne znaczenie dla zwiększenia odporności kraju, bezpieczeństwa środowiskowego oraz realizacji zobowiązań wynikających z prawa krajowego i unijnego (w tym Ramowej Dyrektywy Wodnej, dyrektyw przyrodniczych oraz polityk adaptacji do zmian klimatu).</p> <p>Za obszary priorytetowe uznaje się w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rzekę Odrę, ze względu na konieczność odbudowy odporności ekosystemu rzeki po katastrofie ekologicznej z 2022 roku, • wschodni pas przygraniczny, gdzie funkcjonujące ekosystemy wodne i 	<p>5 p. - działania planowane w projekcie przynajmniej częściowo znajdują się we wschodnim pasie przygranicznym (patrz wykaz powiatów w załączniku).</p> <p>3 p. – działania planowane w projekcie spełniają co najmniej dwóch z następujących warunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • są zlokalizowane w JCWP dorzeczu rzeki Odry, • są wskazane do realizacji w obowiązujących planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, • znajdują się na terenach zakwalifikowanych jako obszary co najmniej silnie zagrożone suszą (zagrożenie łączne), zgodnie z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy. <p>2 p. – działania planowane w projekcie spełniają jeden z następujących warunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • są zlokalizowane w JCWP dorzecza rzeki Odry, • są wskazane do realizacji w obowiązujących planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, • znajdują się na terenach zakwalifikowanych jako obszary co najmniej silnie zagrożone suszą (zagrożenie łączne), zgodnie z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy. <p>0 p. – działania planowane w projekcie nie spełniają żadnego z powyższych warunków, lub brak informacji w tym zakresie.</p>

		<p>mokradłowe mogą pełnić rolę elementu odporności państwa,</p> <ul style="list-style-type: none"> • JCWP, dla których w obowiązujących planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy¹ wskazano działania renaturyzacyjne. • obszary silnie zagrożone suszą zgodnie z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy². 	
3.	Monitoring przyrodniczy i/lub hydromorfologiczny przed i po realizacji projektu	<p>Ocenie podlega, czy w projekcie przewidziano monitoring przyrodniczy lub hydromorfologiczny umożliwiający rzetelną ocenę efektów działań renaturyzacyjnych przed ich realizacją i po jej zakończeniu. Oba rodzaje monitoringu opisują odmienne, komplementarne efekty działań – monitoring hydromorfologiczny odnosi się do procesów i struktury koryta oraz doliny rzecznej, natomiast monitoring przyrodniczy do odpowiedzi biocenoz na wprowadzone zmiany.</p> <p>Z tego względu najwyższa punktacja w ramach niniejszego kryterium możliwa jest wyłącznie w przypadku zaplanowania obu rodzajów monitoringu. Kryterium to różnicuje ocenę w zależności od zakresu,</p>	<p>4 p.- zaplanowanie obu rodzajów monitoringu – przyrodniczego i hydromorfologicznego, realizowanego przed i po wdrożeniu działań, oraz dodatkowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przewidzenie monitoringu długoterminowego (minimum 7 lat), określenie harmonogramu, metod i odpowiedzialności za jego prowadzenie, • zadeklarowanie publikacji wyników w określonych cyklach czasowych (np. co 5 lat), • wskazanie źródła zapewniającego finansowanie monitoringu; <p>3 p.- zaplanowanie monitoringu przed i po realizacji projektu wraz z wskazaniem źródła zapewniającego finansowanie monitoringu, obejmującego co najmniej jeden rodzaj monitoringu (przyrodniczy lub hydromorfologiczny), z określoną metodyką, wskaźnikami i punktami pomiarowymi.</p>

¹ Wersja edytowalna dokumentów jest dostępna na stronie <https://www.apgw.gov.pl/>

² Obszary zagrożone suszą (łącznie) są przedstawione w aplikacji ISOK https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPDF

		<p>jakości oraz horyzontu czasowego zaplanowanych działań monitoringowych, ze szczególnym uwzględnieniem monitoringu długofalowego.</p> <p>WAŻNE: 1) zgodnie z kryterium ocenianym zero-jedynkowo nr 2, brak zaplanowanego monitoringu oraz oceny skuteczności realizowanych działań skutkuje odrzuceniem projektu; 2) Monitoring realizowany po zakończeniu projektu nie będzie finansowany ze środków FEnIKS. W takich przypadkach należy wskazać źródła zapewniające finansowanie monitoringu.</p>	<p>1 p.- Zaplanowanie jednego rodzaju monitoringu (przyrodniczego lub hydromorfologicznego) w ograniczonym lub ogólnym zakresie, wraz z wskazaniem źródła zapewniającego finansowanie monitoringu, ale bez pełnej metodyki lub bez wyraźnego punktu odniesienia „przed-po”.</p> <p>0 p.- Brak zaplanowanego monitoringu przyrodniczego i hydromorfologicznego umożliwiającego ocenę efektów działań przed i po realizacji projektu, lub brak wskazania źródła zapewniającego finansowanie monitoringu.</p>
4.	Określenie mierzalnych celów projektu w zakresie poprawienia warunków hydromorfologicznych	<p>Ocenie podlega, czy zostały jasno określone mierzalne cele dotyczące poprawy warunków hydromorfologicznych, a także czy przedstawiono szczegółowe uzasadnienie mechanizmu ich realizacji.</p> <p>WAŻNE: zgodnie z kryterium ocenianym zero-jedynkowo nr 2, brak określenia celów renaturyzacji skutkuje odrzuceniem projektu.</p>	<p>4 p. – przedstawiono konkretne, mierzalne i osiągalne cele związane z poprawieniem warunków hydromorfologicznych wraz ze szczegółowym uzasadnieniem mechanizmu działania. Cele te zostały przedstawione na podstawie zmiany wartości wskaźnika $HIR_{kamaralny}$ dla cieków wodnych lub, w przypadku jezior, na podstawie wartości LHSM_PL lub wartości wskaźników wykorzystanych do weryfikacji SZCW jeziornych;</p> <p>2 p. – przedstawiono przewidywane cele związane z poprawieniem stanu elementów hydromorfologicznych wraz ze szczegółowym uzasadnieniem mechanizmu działania;</p> <p>0 p. – nie przedstawiono w wyczerpujący sposób przewidywanych efektów związanych z poprawieniem</p>

			hydromorfologii, w tym zakresie lub brak uzasadnienia mechanizmu działania.
5.	Inicjowanie procesów morfogenetycznych w korycie rzeki	Ocenie podlega, czy projekt obejmuje działania renaturyzacyjne, których celem jest zwiększenie naturalnej dynamiki procesów hydrologicznych i ekologicznych w rzece, jeziorze lub zbiorniku wodnym, przy jednoczesnym ograniczeniu do niezbędnego minimum technicznych ingerencji w koryto rzeki, misę jeziora lub linię brzegową. Dotyczy to działań wchodzących w skład tzw. podstawowego programu środków renaturyzacyjnych (PPSR), takich jak modyfikacje renaturyzujące w ramach prac utrzymaniowych oraz działania dodatkowe w ramach zwykłego zarządzania wodami (działania o kodach U, D, JU, MU i MD zgodnie z Podręcznikiem dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych).	4 pkt – Projekt obejmuje dostosowany do potrzeb renaturyzacji pakiet działań obejmujących działania z grupy modyfikacji renaturyzujących realizowanych w ramach prac utrzymaniowych (kody działań: U, JU lub MU) i/lub działania dodatkowe w ramach zwykłego zarządzania wodami (kody działań: D, JD, MD) ukierunkowanych na zapewnienie ekosystemom samoistnej regeneracji; 0 pkt – Projekt nie przewiduje żadnych działań ani z grupy modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych (kody działań: U, JU lub MU), ani z grupy działań dodatkowych w ramach zwykłego zarządzania wodami (kody działań: D, JD, MD).
6.	Korzyści dla gatunków i siedlisk chronionych	Ocenie podlega, czy i w jaki sposób projekt przyczynia się do poprawy warunków funkcjonowania siedlisk oraz zespołów organizmów, poprzez inicjowanie lub przywracanie naturalnych procesów	4 p. – wykazano konkretne cele i mechanizmy poprawy warunków dla wskazanych gatunków i/lub siedlisk, wraz z odniesieniem do właściwych dokumentów ochronnych; 2 p. – wskazano potencjalne korzyści bez opisu mechanizmu;

		<p>hydromorfologicznych i ekologicznych. Szczególną uwagę zwraca się na to, czy projekt wyraźnie wskazuje oraz uzasadnia pozytywny wpływ na te warunki. Kryterium to opiera się na założeniu, że trwałe korzyści dla gatunków chronionych wynikają przede wszystkim z odtworzenia procesów i siedlisk, a nie z działań ukierunkowanych wyłącznie na pojedyncze gatunki.</p>	0 p. – brak odniesienia.
7.	<p>Odzyskiwanie zdolności retencyjnych zlewni oraz spowolnienie odpływu wód – przeciwdziałanie skutkom suszy i ograniczenie ryzyka powodziowego</p>	<p>Ocenie podlega, czy projekt przewiduje działania zwiększające naturalną retencję i/lub spowalniające odpływ wód, spowalniające obniżanie się poziomu jezior, w szczególności poprzez przywracanie łączności cieku z terenami zalewowymi/systemu rzeczno-jeziornego, odtwarzanie starorzeczy, renaturyzację mokradeł lub inne rozwiązania, oparte na procesach naturalnych, zwiększające czas retencji wody w krajobrazie.</p>	<p>4 pkt – projekt przyczynia się do zwiększenia naturalnej retencji. Wykazano konkretne, mierzalne efekty (np. przewidywany czas wydłużenia odpływu wód czy obliczoną objętość odzyskanej retencji korytowej/dolinowej) związane ze zwiększeniem naturalnej retencji, poparte szczegółowym i uzasadnionym opisem mechanizmu działania;</p> <p>2 p. – projekt przyczynia się do zwiększenia naturalnej retencji. Przedstawiono przewidywane efekty związane z zwiększeniem naturalnej retencji, poparte szczegółowym opisem mechanizmu działania;</p> <p>0 p. – projekt nie przyczynia się do zwiększenia naturalnej retencji lub nie przedstawiono przewidywanych efektów w tym zakresie, lub brak uzasadnienia mechanizmu działania.</p>

8.	Partycypacja społeczna i współpraca z interesariuszami - działania edukacyjne, komunikacyjne lub podnoszące kompetencje	<p>Ocenie podlega, czy w projekcie przewidziano dodatkowe działania edukacyjne lub podnoszące kompetencje, w tym na miejscu realizacji przedsięwzięcia, w szczególności związane z edukacją społeczności lokalnej lub innej, wskazanej przez wnioskodawcę grupy docelowej w zakresie celu, metod renaturyzacji oraz potencjalnych korzyści z niej wynikających, rozwijających kompetencje w zakresie renaturyzacji lub rozwiązań opartych na przyrodzie.</p> <p>WAŻNE: działania edukacyjne oraz podnoszące kompetencje są nieodłącznym elementem współpracy z interesariuszami przy realizacji projektu. Zgodnie z kryterium ocenianym zero-jedynkowo nr 2, brak współpracy z interesariuszami skutkuje automatycznym odrzuceniem projektu. Oznacza to, że jeśli w projekcie nie przewidziano działań edukacyjnych lub podnoszących kompetencje, projekt zostanie odrzucony i nie będzie podlegał dalszej ocenie.</p>	<p>3 pkt – w projekcie zidentyfikowano i przewidziano zarówno działania informacyjne, jak i edukacyjne, obejmujące społeczność lokalną oraz inne grupy docelowe wskazane przez wnioskodawcę, wraz z uzasadnieniem ich wyboru.</p> <p>2 pkt – przewidziano w projekcie działania informacyjne oraz edukacyjne lub podnoszące kompetencje, skierowane do społeczności lokalnej.</p> <p>1 pkt – przewidziano w projekcie jedynie działania informacyjne (np. instalacja tablic informacyjnych w terenie).</p> <p>0 pkt – w ramach projektu nie przewidziano żadnych działań edukacyjnych ani podnoszących kompetencje.</p>
----	---	--	---

9.	Partycypacja społeczna i współpraca z interesariuszami - włączenie społeczności lokalnej i interesariuszy	<p>Ocenie podlega zakres włączenia społeczności lokalnej i interesariuszy w przygotowanie i realizację projektu, w tym działania ograniczające ryzyko konfliktów oraz wzmacniające trwałość efektów.</p> <p>WAŻNE: zgodnie z kryterium ocenianym zero-jedynkowo nr 2, brak współpracy z interesariuszami skutkuje odrzuceniem projektu.</p>	<p>3 pkt – koncepcja rozwiązań renaturyzacyjnych została wypracowana z uwzględnieniem oczekiwań lokalnej społeczności a w trakcie realizacji projektu przewidziano aktywne formy partycypacji i współodpowiedzialności (np. realizacja wspólnych przedsięwzięć z NGO-JST-szkołami-użytkownikami wód, wolontariatami, wspólne działania edukacyjne/monitoring obywatelski);</p> <p>2 p. – w trakcie realizacji projektu przewidziano aktywne formy partycypacji i współodpowiedzialności (np. realizacja wspólnych przedsięwzięć z NGO-JST-szkołami-użytkownikami wód, wolontariatami, wspólne działania edukacyjne/monitoring obywatelski);</p> <p>1 p. – przewidziano działania informacyjne i współpracę z interesariuszami;</p> <p>0 p. – brak komponentu prospołecznego lub brak konkretnych zamierzeń w tym zakresie;</p>
10.	Sposób realizacji projektu - partnerstwa	<p>Ocenie podlega, czy projekt obejmuje partnerstwa z partnerami z listy beneficjentów¹. Celem tego kryterium jest premiowanie partnerstw, ponieważ praca nad projektem w takim zespole może podnieść jego wartość merytoryczną, zwiększyć akceptację społeczną oraz zapewnić długotrwałe rezultaty. Partnerstwo musi być utworzone zgodnie z art. 39 ustawy wdrożeniowej przed</p>	<p>2 pkt – partnerstwo wnioskodawcy z co najmniej 2 typami beneficjentów z listy beneficjentów;</p> <p>1 pkt – partnerstwo wnioskodawcy z 1 typem beneficjenta z listy beneficjentów;</p> <p>0 pkt – brak partnerstwa.</p>

¹ tj.: jst i ich związki, jednostki organizacyjne działające w imieniu jst, podmioty świadczące usługi publ. w ramach realizacji obowiązków własnych jst, MI, PGW WP, PGL LP, urzędy morskie, parki narodowe, pozarządowe organizacje ekologiczne, rdoś

		złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu partnerskiego.	
Maksymalna liczba punktów: 38			

ZAŁĄCZNIK – LISTA POWIATÓW WSCHODNIEGO PASA PRZYGRANICZNEGO

Poniżej przedstawiono wykaz powiatów położonych w wschodnim pasie przygranicznym, uwzględnionych w ramach oceny według kryterium rankingującego nr 2:

KOD TERYT	POWIAT
601	bialski
602	biłgorajski
603	chełmski
604	hrubieszowski
606	krasnostawski
610	łęczyński
613	parczewski
618	tomaszowski
619	włodawski
620	zamojski
661	Biała Podlaska
662	Chełm
664	Zamość
1205	gorlicki
1207	limanowski
1209	myślenicki
1210	nowosądecki
1211	nowotarski
1213	oświęcimski
1215	suski
1217	tatrzański
1218	wadowicki
1262	Nowy Sącz
1410	łosicki
1801	bieszczadzki
1802	brzozowski
1804	jarosławski
1805	jasielski
1807	krośnieński
1809	lubaczowski
1813	przemyski
1817	sanocki
1821	leski
1861	Krosno
1862	Przemyśl
2001	augustowski
2002	białostocki

2003	bielski
2005	hajnowski
2009	sejneński
2010	siemiatycki
2011	sokólski
2012	suwański
2061	Białystok
2063	Suwałki
2210	nowodworski
2402	bielski
2403	cieszyński
2417	żywiecki
2461	Bielsko-Biała
2801	bartoszycki
2802	braniewski
2804	elbląski
2806	giżycki
2808	kętrzyński
2809	lidzbarski
2813	olecki
2818	gołdapski
2819	węgorzewski
2861	Elbląg